

d.d. 17 september 2013

agentschap
Wegen en Verkeer

Titel: **Communicatie op (elektronische) borden langs de weg**

Voorgesteld door:
(stuurgroep)

Kenniscluster: 4. Verkeer en Mobiliteit
4.3. Verkeersveiligheid.
4.3.5. Signalisatieborden en bebakening

Verspreiding:
Intern / extern: extern

Geldig vanaf: 17 september 2013

A. Algemene bepalingen

1. Algemeen principe m.b.t. communicatie langs de weg: stem af op andere communicatiekanalen

Borden langs de weg (zowel digitale als vaste) zijn, net zoals persberichten, websites en nieuwsbrieven, ook een communicatiemiddel dat AWV inzet om weggebruikers te informeren over haar projecten en over de impact ervan. Het is van groot belang dat de **boodschappen** die we op infoborden plaatsen, **afgestemd** zijn op de boodschappen van de **overige communicatiemiddelen**.

Daartoe is het nodig dat de **communicatieverantwoordelijke** en de **projectverantwoordelijke** (de dienstkringeningenieurs of werfleider) **afspraken** maken over:

- de **'externe' benaming** van een project (bijv. voor de witte aankondigingsborden van werken):
 - die moet overeenkomen met de benamingen die in de overige externe communicatiekanalen gebruikt worden.
 - die kan verschillen van de 'interne benaming': de titel van een bestek (interne benaming) kan bijv. zijn "*vernieuwen KWS-verharding*". Omdat de modale weggebruiker die benaming niet begrijpt, is de externe benaming dan "*vernieuwen wegdek*".
- de **'bordenmix'**: welke borden gebruiken we? (zie lijst hieronder)
- wie maakt de nodige afspraken met het **Vlaams Verkeerscentrum**, bijv. over de boodschappen op de seinbruggen en galpalen en de tekstkarren die zij aansturen?

Deze afspraken maken zij best voldoende op voorhand, bij voorkeur voor de projectverantwoordelijke het **bestek** van de werken afwerkt. In het bestek kan hij dan bijvoorbeeld al bepalen welke externe benaming gebruikt zal moeten worden en ev. voor welke borden de aannemer moet zorgen.

2. Tips voor teksten voor (dynamische) borden

- Pictogram verdienen de voorkeur boven tekst (bijvoorbeeld bij het waarschuwen voor “file”).
- Gebruik kernachtige boodschappen en vermijd onnodige teksten zoals ‘aandacht’. Beperk je tekst tot maximum 4 lijnen.
- Vermijd het gebruik van te veel cijfers in dezelfde boodschap, dit zorgt voor verwarring
- Vermijd bewegende/alternerende beelden. Indien toch alternerend: maximaal 2 beelden.
- De eventuele extra flikkerlichten aan dynamische borden worden voorbehouden voor de belangrijke boodschappen (in functie van de verkeersveiligheid) en worden niet gebruikt voor boodschappen als ‘bedankt voor uw begrip’.
- Hou het kleurgebruik functioneel (zie ook wegcode). Tekst wordt steeds in één en dezelfde kleur weergegeven.
- Zet niet “afrit 18 afgesloten” maar wel “afrit 18 Drongen afgesloten”
- Vermeld de afstand tot de file steeds in kilometer: “file over 5 km”. Bij file op minder dan 1 kilometer heeft het geen zin meer om een afstand weer te geven en dient de boodschap enkel om de weggebruiker te alarmeren.
- Gebruik bij voorkeur “ring om Brussel” en “ring om Antwerpen” of “Brusselse ring” en “Antwerpse ring”. Kies enkel voor R0 en R1 indien er een beperking is op het aantal tekens dat gebruikt kan worden.
- Gemengd gebruik hoofd- en kleine letters is beter leesbaar dan enkel hoofdletters. Hoofdletters worden toegepast bij wegnummers en de eerste letter(s) van aardrijkskundige namen en objectnamen. De te gebruiken cijfers dienen even groot uitgevoerd te worden als de hoofdletters.
- Een aanduiding van de datum wordt geschreven met een schuine streep. Indien het een periode betreft wordt gebruik gemaakt van een koppelteken. Woorden als van, tot, t/m en een aanduiding van het jaar dienen zo veel mogelijk vermeden te worden. Mocht het ook nodig zijn om uren aan te geven, dan wordt hierbij het teken “u” gebruikt. Bijvoorbeeld: 21/7 – 31/7 of vanaf 26/11 14u30
- Teksten m.b.t. vooraankondigingen worden alleen getoond als de werkzaamheden naar verwachting substantiële verkeershinder zullen veroorzaken. Hoe ernstiger de hinder hoe vroeger de vooraankondigingstekst wordt getoond
 - Voor werken met ernstige hinder: minstens 10 werkdagen op voorhand
 - Bij weekend-werkzaamheden met ernstige hinder: minstens 2 weken op voorhand.Met uitzondering van dringende herstellingen die niet op voorhand bekend zijn. Bij vooraankondigingen wordt gewoonlijk de datum van de aanvang van de werken bovenaan getoond.

- De vier beschikbare regels worden gebruikt om, in de aangegeven volgorde, van boven naar onder de volgende informatie te geven:
 - pictogram werken/file
 - locatie (ev. vanaf of van ...tot of binnen afstand van ..)
 - datum (ev. vanaf of begin en einddatum)
 - ev. tijdsvenster of starttijdstip
 Mocht het niet nodig zijn alle vier de regels te gebruiken, dan wordt een zo groot mogelijke scheiding tussen de verschillende tekstonderdelen aangebracht.

Voorbeeld:

(pictogram werken)
 N3 Vossem
 19/10-26/10

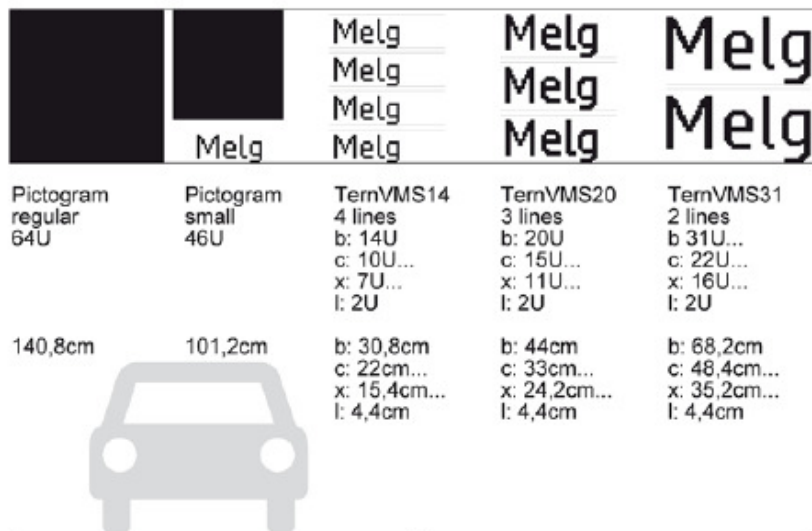
3. Technische bepaling m.b.t. leesbaarheid.

- Technische bepalingen (bepaling van de benodigde letterhoogte cfr In-Safety¹):
 - bij stilstand: 20,5mm van op 10m
 $t = 2+n/3$ (sec) met t = leestijd en n = aantal info-eenheden (woorden/tekens)
 bv. benodigde leestijd voor 4 woorden = 3,33 sec
 - Bij 120km/u: leesafstand 4 woorden = 111m
 benodigde tekengrootte (x-hoogte)= 228mm wat overeenstemt met een kapitaalhoogte van 310mm

Hieruit volgend werd in het kader van het In-Safety¹-project een lettertype ontworpen speciaal voor gebruik op VMS en dit in 4 karaktergroottes:

The basic grid

Display height 64U / 140,8cm
 (increments of 2,2 cm)

Carriageway of two lanes

b: Body, here: from descender to top of ascender including accent
c: Cap height, Capital letter height
x: Lower case letter height (descender excluded), eg "e"
l: Leading, here: vertical distance between bodies
U: Units (LED's, pixels)

Figure 14: VMS basic layout grid

Bron: In-Safety¹

¹ In-Safety rapport – International Institute for Information Design voor TREN – Sixth frameworkprogram - 01 februari 2005

Deze zijn resp. 14, 20, 24 en 31 pixels hoog (totale letterhoogte), rekening houdend met spatiëring van 2,2cm tussen de pixels, geeft dit een totale grootte van resp. 30,8cm, 44 cm, 52,8 en 68,2 cm. Tevens wordt gesteld dat het kleinste type (TernVMS14) te klein is voor autosnelwegomstandigheden.

Bovenstaande maten stemmen overeen met kapitaalhoogtes van 22cm, 33cm, 39,6cm en 48,4 cm. Indien technisch mogelijk wordt op tekstkarren gebruik gemaakt van dit lettertype.

B. Tekstkarren autosnelwegen

Niet alle boodschappen horen thuis op een tekstkar.

- waarschuwings- en veiligheidsboodschappen n.a.v. verstoringen op autosnelwegen (incidenten, werkzaamheden, files) en route-adviezen voor de weggebruiker hebben voorrang
- boodschappen dienen te verwijzen naar effectieve op dat moment aanwezige knelpunten, niet naar mogelijke hypothetische in de toekomst.
- Informatieve of veiligheidsboodschappen (campagneslogans) kunnen bij de opstart van campagnes, op voorwaarde dat ze tijdelijk zijn en concreet aan de actuele verkeersproblematiek kunnen gelinkt worden.
- Ook campagnes waar er parallel een handavingsaspect door de politiediensten aan verbonden is, kunnen worden aangekondigd, zonder evenwel de concrete locatie te vermelden waar deze doorgaan.

Doelstellingen:

- waarschuwen voor wegenwerken of tijdelijke wijzigingen in de verkeerssituatie (wegversmallingen, asverschuivingen, afzettingen)
- op voorhand aankondigen van wegenwerken of tijdelijke wijzigingen in de verkeerssituatie
- waarschuwen voor file

Boodschappen:

- snelheidsbeperking < of = 90 km/u:
*TernVMS14 of minimale tekengrootte (kapitaalhoogte) 20cm
interlinie (spatiëring tussen 2 tekstregels) TernVMS14 of min. 4 cm*
- snelheidsbeperking > 90 km/u:
*TernVMS20 of minimale tekengrootte (kapitaalhoogte) 30cm
interlinie (spatiëring tussen 2 tekstregels) TernVMS20 of min. 5 cm*

Voorbeelden van boodschappen:

voorbeeld 1: aankondiging van de werken

Werken Brusselse ring

Zellik-Wemmel vanaf 2/10

wegenverkeer.be

voorbeeld 2: aangeven van omleiding

Werken A12

Antwerpen via E19

Voorbeeld 3: aangeven van file

(Pictogram van file)

File over 5km

Met betrekking tot de technische vereiste van tekstkarren, zie standaardbestek 270 DEEL II, Hoofdstuk 50- Systemen langs wegen en waterwegen, 4.8. Tekstkarren.

C. Dynamische signalisatieborden autosnelwegen (aangestuurd door het Vlaams Verkeerscentrum)

Niet alle boodschappen horen thuis op een seinbrug of galgpaal:

- waarschuwings- en veiligheidsboodschappen n.a.v. verstoringen op autosnelwegen (incidenten, werkzaamheden, files) en route-adviezen voor de weggebruiker hebben voorrang
- boodschappen dienen te verwijzen naar effectieve op dat moment aanwezige knelpunten, niet naar mogelijke hypothetische in de toekomst.
- Informatieve of veiligheidsboodschappen (campagneslogans) kunnen bij de opstart van campagnes, op voorwaarde dat ze tijdelijk zijn en concreet aan de actuele verkeersproblematiek kunnen gelinkt worden.
- Ook campagnes waar er parallel een handhavingsaspect door de politiediensten aan verbonden is, kunnen worden aangekondigd, zonder evenwel de concrete locatie te vermelden waar deze doorgaan.

Doelstellingen:

- waarschuwen voor wegenwerken of tijdelijke wijzigingen in de verkeerssituatie
- op voorhand aankondigen van wegenwerken of tijdelijke wijzigingen in de verkeerssituatie
- waarschuwen voor file

Boodschappen:

Voorbeelden van boodschappen:

voorbeeld 1: aankondiging van de werken

Werken Brusselse ring

Zellik-Wemmel vanaf 02/10

wegenverkeer.be

voorbeeld 2: aangeven van omleiding

Werken A12

Antwerpen via E19

Voorbeeld 3: aangeven van file

(pictogram file)

File door wegwerkzaamheden

D. Borden voor draagvlak

Bijvoorbeeld de borden over hakhoutbeheer of de borden voor non-activiteit bij wegenwerken

Doelstellingen:

- frustratie bij weggebruikers, omwonenden en andere doelgroepen verminderen
- draagvlak creëren voor onze projecten

Boodschappen:

Zorg dat je boodschap voldoende groot is (zie richtlijnen In-Safety) en vlot leesbaar aan 90/120 km per uur. Beperk ook het aantal karakters en de lengte van de zinnen om de boodschap vlot leesbaar te houden.

Voorbeelden boodschappen:

autosnelwegen:

Geef ons 30 dagen, wij geven u 30 jaar.

gewestwegen:

*Nu tijdelijke hinder
straks onbeperkt rijcomfort*

**E. Aankondigingsborden (witte borden) en
werfinformatieborden (oranje borden).**

zie richtlijnen SB250 Hoofdstuk 10

ir. Tom Roelants
Administrateur-generaal